

המוסיקה וחיי המוסיקה היום

שיחה עם יוסף טל

אחריות אינדיבידואלית. השניה פונה לעבר המדע. במוסיקה פירוש הדבר מבנה שיטתי קפדני של הפיתוח המוסיקלי, שהוא פרי החישוב הכוללני ונעשה זהה עם יסוד האמצאה שביצירה האמנותית. ככל שהקומפוזיטור רווי יותר במדע, כן עשירות יותר תהיינה תוצאות חתירתו לשילוב אפקטים אלה.

א.ט. מהו הערך האמיתי הנובע משתי גישות אלה?

טל קשה למדוד זאת כיום. אך אם ננסה לסקור את פני הדברים מתוך ריחוק היסטורי, עד כמה שיתן הדבר לבן-זמננו, נוכל לקבוע כעובדה כי לשתי הגישות סגולותיהן המיוחדות. שתיהן תעשרנה את המחשבה המוסיקלית ואת האפשרויות הטכניות הגנוזות במוסיקה. נראה כי ערכן האמיתי נעוץ בקידמה שיביאו למוסיקה בדורות הבאים.

א.ט. הרואה אתה המשכיות בהתפתחויות האחרונות של המוסיקה?

טל כן, בהחלט. היתה התפתחות טבעית מן הטכניקה הטונאלית אל האטונאליות. טכניקת שנים-עשר הטונים, למשל, היא רק סוג אחד של המשך, וישנם כיום רבים אחרים, שעודם מכונים מוסיקה אטונאלית. לית. טכניקת שנים-עשר הטונים נמצאה פוריה עד מאוד ואין ספק שתמשיך לספק מזון רב למחשבה המוסיקלית בעתיד.

א.ט. מר טל, כקומפוזיטור אשר יצירתו מקיפה תחום אמצעים נרחב, למן המוסיקה הקונבנציונאלית ועד למוסיקה האלקטרונית החדשה ביותר, אולי תוכל לומר לנו, היכן עומדת המוסיקה כיום?

טל אין כיום עמדה קבועה, הכול נמצא בתנועה. לפני המשעשרה שנה, למשל, היו ויכוחים סוערים על מוסיקת שנים-עשר הטונים, ואילו עתה נחשבת טכניקה זו כשיטת קומפוזיציה אורתודוקסית.

א.ט. ולאן פנינו מועדות עתה?

טל המצב הוא מצב של השתנות. הכול משתנה במהירות, אולם דומה כי שתי גישות בסיסיות שלטות עתה. האחת היא השתקפות הניהיליזם החברתי, המתבטא בתחום המוסיקה ב"chance" וב"happening", השוללים לחלוטין כל

א.ט. איזה גורל צפוי לחיינו המוסיקליים ?

טל זוהי בעיה חברתית ולא בעיה מוסיקלית. הקומפוזיטור אינו שואל „כיצד לכתוב“ אלא „למען מי לכתוב“. תודות לטכנולוגיה ולאמצעי-התקשורת המשוכ-ללים גדל קהל-המאזינים במידה עצומה ועכשיו יכול, למעשה, כל ביצוע-בכור להישמע בכל רחבי העולם.

א.ט. האם כותב הקומפוזיטור בשביל הקהל הקיים או בשביל איזה קהל דמיוני ? היכול הקהל העצום הזה להבין את לשונו של הקומפוזיטור ?

טל מובן שלא. היחיד מגיב הרבה יותר מהר מאשר הקהל בכללותו. אין זו שאלה של אמנות, אלא של חינוך. במדע, למשל, מכון הידע לרמה התואמת את צרכי הלימודים האוניברסיטאיים. במדע זהו

תנאי ידוע ומוכר. ואילו החינוך לאמנות עדיין אין לו כל קשר עם ההווה וחיי המציאות, ולכן אין לו אפילו ערך מוזיאוני. דבר זה נכון גם לגבי התכניות שמגישות בדרך-כלל התזמורות הגדולות.

א.ט. אבל, האם אין אנו חייבים להתחשב בדרישות המאזינים ?

טל למעשה אין מתחשבים בהן עכשיו. הת-פיסה לגבי כושרו של הציבור מוטעית בהחלט. כל אדם הוא מטבעו סקרן, חוץ מאנשים מסוימים שהם מוגבלים במיוחד. תפקידה של מדיניות אמנותית ראויה לשמה הוא לעורר ולטפח סקרנות זו. תזמורת שהרפרטואר שלה מסתיים במאהלה, כורה לעצמה את קברה. היא חיה על חשבון מנויי העבר ומנתקת עצמה מכל קשר רצוף עם הדור הבא.

שלי לתזמורת עם ליווי אלקטרוני ואני חש שכל יצירה חדשה מקרבת אותי אל מטרתי. נוסף לזה אני כותב אופרה, שבה יש לכל זמר שורת שנים-עשר הטונים שלו.

א.ט. האם היית מגדיר את עצמך כקומפוזיטור בשיטת שנים-עשר הטונים?

טל לא, אולם זוהי דיסציפלינה שאני נזקק לה בכל פעם שהיא נראית לי נחוצה, בלי להיות קשור אליה עקרונית.

א.ט. האם מותר לי להציג, לסיום, שאלה אישית יותר? המאמין אתה בהסברים למוסיקה?

טל לא. את המוסיקה אפשר להסביר רק למומחים. הסברים בתכניה הם טיפה בים. הם אינם יכולים לבוא במקום חינוך מוסיקלי אמיתי.

א.ט. האם יש בכלל מקום לבצע את המוסיקה של העבר?

טל כמובן. במוסיקה של כל הדורות יש אמת נצחית. האם איננו הולכים גם היום לראות בתיאטרון מחזות שקספיריים!

א.ט. הנוטה המוסיקה החדשה לוותר על התזמורת? ומי יבצע בסופו של דבר את המוסיקה הגדולה של העבר, או שמא תישאר התזמורת כעין שריד מוזיאוני?

טל אפשר שמבנה התזמורת ישתנה. המוסיקה האלקטרונית לא תבטל את קיום התזמורת. היא עצמה אינה אלא כלי. חייבת להימצא איזו אחדות בין התזמורת והמוסיקה האלקטרונית.

א.ט. האם זוהי גישתך האישית כקומפוזיטור?

טל כן, אני כותב עכשיו את הקונצ'רטו השישי